

KODEKS SPÓŁEK HANDLOWYCH

Komentarz

Małgorzata Dumkiewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **2**

KODEKS SPÓŁEK HANDLOWYCH

Komentarz

Małgorzata Dumkiewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

Stan prawny na 25 marca 2024 r.

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Agata Czuj

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-047-0
2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Przedmowa

Niniejsza publikacja zawiera omówienie przepisów kodeksu spółek handlowych, oparte przede wszystkim na bogatym, już przeszło dwudziestoletnim, dorobku judykatury. Podstawę formułowanych w tym komentarzu poglądów stanowi również niezwykle obszerna i wszechstronna literatura przedmiotu. Z uwagi jednak na przyjętą formułę jednotomowego opracowania odwołania do wypowiedzi przedstawicieli nauki prawa spółek handlowych musiały zostać ograniczone do zaprezentowania jedynie części z nich, bez zagłębiania się w toczony na gruncie komentowanych regulacji spory doktrynalne.

W niniejszym wydaniu uwzględnione zostały między innymi obszerne zmiany przepisów kodeksu spółek handlowych wprowadzone ustawą z 30.08.2019 r. (Dz.U. poz. 1798), ustawą z 9.02.2022 r. (Dz.U. poz. 807) oraz ustawą z 16.08.2023 r. (Dz.U. poz. 1705).

Lublin, 25 marca 2024 r.

dr hab. Małgorzata Dumkiewicz, prof. UMCS

Ustawa

z 15.09.2000 r.

Kodeks spółek handlowych¹

(Dz.U. z 2024 r. poz. 18; zm.: Dz.U. z 2024 r. poz. 96)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) pierwszej dyrektywy Rady 68/151/EWG z 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (Dz.Urz. WE L 65 z 14.03.1968, str. 8, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 3, ze zm.);
- 2) drugiej dyrektywy Rady 77/91/EWG z 13 grudnia 1976 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich w zakresie tworzenia spółki akcyjnej, jak również utrzymania i zmian jej kapitału (Dz.Urz. WE L 26 z 31.01.1977, str. 1, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 8, ze zm.);
- 3) trzeciej dyrektywy Rady 78/855/EWG z 9 października 1978 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g Traktatu, dotyczącej łączenia się spółek akcyjnych (Dz.Urz. WE L 295 z 20.10.1978, str. 36, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 42, ze zm.);
- 4) szóstej dyrektywy Rady 82/891/EWG z 17 grudnia 1982 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g Traktatu dotyczącej podziału spółek akcyjnych (Dz.Urz. WE L 378 z 31.12.1982, str. 47, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 50, ze zm.);
- 5) jedenastej dyrektywy Rady 89/666/EWG z 21 grudnia 1989 r. dotyczącej wymogów ujawniania informacji odnośnie do oddziałów utworzonych w Państwie Członkowskim przez niektóre rodzaje spółek podlegających prawu innego państwa (Dz.Urz. WE L 395 z 30.12.1989, str. 36, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 100, ze zm.);
- 6) dwunastej dyrektywy Rady 89/667/EWG w sprawie prawa spółek z dnia 21 grudnia 1989 r. dotyczącej jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz.Urz. WE L 395 z 30.12.1989, str. 40, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 104, ze zm.);
- 7) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/17/WE z 19 marca 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji zakładów ubezpieczeń (Dz.Urz. WE L 110 z 20.04.2001, str. 28; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 4, str. 3);
- 8) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE z 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz.Urz. WE L 125 z 05.05.2001, str. 15; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 4, str. 15).

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Przepisy wspólne

Art. 1. [Zakres regulacji, rodzaje spółek]

§ 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna.

1. Artykuł 1 k.s.h. określa zakres regulacji całego aktu prawnego i jednocześnie odzwierciedla jego systematykę. Przepisy kodeksu spółek handlowych w sposób kompleksowy normują zasady działania spółek handlowych, poczynwszy od ich tworzenia oraz organizacji poprzez funkcjonowanie i rozwiązanie aż po procesy transformacyjne, którym mogą one ulegać. Z tym że w przypadku spółek osobowych zastosowano technikę odeśłań do całościowych w tym zakresie rozwiązań zawartych w przepisach o spółce jawnej. Natomiast spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna uregulowane zostały w sposób odrębny, mimo tego, że wiele rozwiązań jest w ich przypadku analogicznych. Z tego względu brak jest podstaw do odpowiedniego stosowania zarówno przepisów o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością do spółki akcyjnej, jak i o spółce akcyjnej do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W bardzo ostrożnym zakresie, w przypadku luki regulacyjnej w przepisach o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, dopuszcza się natomiast w doktrynie stosowanie na zasadzie *analogii legis* przepisów o spółce akcyjnej (zob. m.in. A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. I, Warszawa 2019, s. 39–40; S. Sołtysiński [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz do art. 1–150*, Warszawa 2006, s. 45; A. Opalski, A.W. Wiśniewski [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. IIIA, *Spółka akcyjna*,

Warszawa 2016, s. 94). Możliwość stosowania analogii w odwrotnym kierunku (tj. przepisów o spółce z o.o. do spółki akcyjnej) należy natomiast wykluczyć. Spółka akcyjna jest bowiem bardziej zaawansowaną od spółki z ograniczoną odpowiedzialnością postacią spółki kapitałowej, która w przepisach ustaw szczególnych wskazywana jest jako wyłączna forma spółki handlowej dla prowadzenia określonych rodzajów działalności (np. bankowej, ubezpieczeniowej, funduszy inwestycyjnych). Od 1.03.2020 r. katalog spółek handlowych uległ rozszerzeniu o nowy typ spółki kapitałowej – prostą spółkę akcyjną. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy wprowadzającej do kodeksu spółek handlowych przepisy o prostej spółce akcyjnej (druk sejmowy nr 3236, s. 8), ten typ spółki łączy w sobie cechy spółki osobowej ze spółką kapitałową, choć przeważają w niej cechy konstrukcyjne charakterystyczne dla spółek kapitałowych, co ostatecznie przesądziło o unormowaniu prostej spółki akcyjnej w ramach tytułu III kodeksu spółek handlowych. W przeciwieństwie jednak do pozostałych spółek kapitałowych, w regulacji dotyczącej prostej spółki zastosowano metodę odesłań do odpowiedniego stosowania, w kwestiach nieuregulowanych odrębnie, przepisów o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością albo przepisów o spółce akcyjnej (zob. komentarz do art. 300¹ i n. k.s.h.).

2. Kompleksowość regulacji kodeksu spółek handlowych nie oznacza jednak, że jest to akt regulujący wszelkie aspekty funkcjonowania tych spółek w obrocie prawnym. Wśród ustaw, które znajdują zastosowanie do spółek handlowych, poza kodeksem cywilnym (szerzej zob. komentarz do art. 2 k.s.h.) wymienić należy przede wszystkim: ustawę o KRS (regulującą zasady wpisywania do rejestru podmiotów podlegających obowiązkowi rejestracyjnemu na podstawie przepisów szczególnych), ustawę – Prawo przedsiębiorców (w zakresie podejmowania i wykonywania przez spółki handlowe na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej), ustawę o rachunkowości (w zakresie, w jakim spółki handlowe podlegają obowiązkowi wynikającym z tej ustawy), ustawę – Prawo upadłościowe i ustawę – Prawo restrukturyzacyjne (w zakresie podstaw i zasad prowadzenia postępowań upadłościowego i restrukturyzacyjnego spółek handlowych), ustawę o ofercie publicznej (w stosunku do spółek posiadających status spółek publicznych w rozumieniu tej ustawy), ustawę o obligacjach (w zakresie dopuszczalności i zasad emitowania przez spółki handlowe obligacji).
3. W § 2 art. 1 k.s.h. określony został zamknięty katalog spółek handlowych. Przepis ten w swoisty sposób, tj. poprzez enumeratywne wyliczenie, definiuje spółki handlowe. Poza tak ujętą definicją, a co za tym idzie – poza zakresem regulacji kodeksu spółek handlowych, pozostaje więc spółka cywilna (art. 860 i n. k.c.), a także spółka cicha, która była normowana przepisami kodeksu handlowego (art. 682–695 k.h.), a obecnie nie jest przedmiotem szczególnej regulacji (przyjmuje się, że zawieranie umowy spółki cichej możliwe jest *de lege lata* na zasadzie swobody umów – art. 353¹ k.c. – zob. m.in. T. Siemiątkowski, R. Potrzebszcz [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. I, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzebszcz, Warszawa 2011, s. 31).

nawiązania stosunków członkostwa, w ramach których każdy ze wspólników (akcjonariuszy) zaciąga własne zobowiązanie (którego przedmiotem jest co najmniej wniesienie wkładów) wobec spółki jako wierzyciela. Do powstania tego stosunku może ponadto dojść na późniejszym etapie (tj. gdy spółka już istnieje).

Art. 4. [Słowniczek]

§ 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) spółka osobowa – spółkę jawną, spółkę partnerską, spółkę komandytową i spółkę komandytowo-akcyjną;
- 2) spółka kapitałowa – spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, prostą spółkę akcyjną i spółkę akcyjną;
- 3) spółka jednoosobowa – spółkę kapitałową, której wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza;
- 4) spółka dominująca – spółkę handlową w przypadku, gdy:
 - a) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
 - b) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
 - c) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
 - d) członkowie jej zarządu stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), lub
 - e) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
 - f) wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej, w szczególności przez zawarcie między spółką dominującą a spółką zależną umowy przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę;
- 5) spółka powiązana – spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej;
- 5¹) grupa spółek – spółkę dominującą i spółkę albo spółki zależne, będące spółkami kapitałowymi, kierujące się zgodnie z uchwałą o uczestnictwie w grupie spółek

- wspólną strategią w celu realizacji wspólnego interesu (interes grupy spółek), uzasadniającą sprawowanie przez spółkę dominującą jednolitego kierownictwa nad spółką zależną albo spółkami zależnymi;
- 6) spółka publiczna – spółkę publiczną w rozumieniu przepisów o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych;
 - 7) instytucja finansowa – bank, fundusz inwestycyjny, towarzystwo funduszy inwestycyjnych, alternatywną spółkę inwestycyjną zarządzaną przez zarządzającego ASI w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, prowadzącego działalność na podstawie zezwolenia oraz takiego zarządzającego, zakład ubezpieczeń, zakład reasekuracji, towarzystwo emerytalne, fundusz emerytalny lub dom maklerski, mające siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej albo w państwie należącym do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD);
 - 8) rejestr – rejestr przedsiębiorców;
 - 9) głosy – głosy „za”, „przeciw” lub „wstrzymujące się” oddane podczas głosowania w sposób zgodny z ustawą, umową albo statutem spółki;
 - 10) bezwzględna większość głosów – więcej niż połowę głosów oddanych;
 - 11) sprawozdanie finansowe – sprawozdania finansowe w rozumieniu przepisów o rachunkowości;
 - 12) wzorzec umowy – wzorzec umowy spółki udostępniony w systemie teleinformatycznym;
 - 13) (uchylony)
 - 14) postanowienia zmienne umowy – postanowienia umowy spółki zawartej przy wykorzystaniu wzorca umowy, które zgodnie z wzorcem mogą być modyfikowane przez wybór odpowiednich wariantów poszczególnych postanowień albo przez wprowadzenie odpowiednich danych w określone pola wzorca, umożliwiające ich wprowadzenie;
 - 15) spółka, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy – spółkę, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, z wyłączeniem spółki utworzonej przy wykorzystaniu wzorca, której umowa została zmieniona w inny sposób niż przy wykorzystaniu wzorca;
 - 16) doradca akcjonariusza do spraw głosowania – osobę prawną, która zawodowo i na zasadach komercyjnych zajmuje się analizowaniem informacji ujawnianych przez spółki publiczne lub pochodzących od spółek publicznych w celu ułatwienia akcjonariuszom tych spółek podejmowania decyzji dotyczących głosowania, przez przedstawianie badań, porad lub rekomendacji dotyczących głosowania związanych z wykonywaniem prawa głosu.

§ 2. Ilekroć w ustawie mowa jest o „umowie spółki”, należy przez to rozumieć także akt założycielski sporządzony przez jedynego wspólnika albo akcjonariusza spółki kapitałowej.

§ 2¹. Ilekroć w niniejszej ustawie, z wyłączeniem art. 300⁵²–300⁶⁷, albo odrębnej ustawie mowa jest o zarządzie lub członku zarządu spółki, w przypadku prostej

spółki akcyjnej, w której powołano radę dyrektorów, należy przez to rozumieć, odpowiednio, radę dyrektorów lub dyrektora.

§ 2². Ilekroć w niniejszej ustawie mowa jest o:

- 1) udziale akcjonariusza w kapitale zakładowym spółki – w przypadku prostej spółki akcyjnej należy przez to rozumieć stosunek liczby akcji przysługujących temu akcjonariuszowi do liczby wszystkich akcji wyemitowanych w tej spółce;
- 2) wpisie zmiany wysokości kapitału zakładowego do rejestru – w przypadku prostej spółki akcyjnej należy przez to rozumieć wpis zmiany liczby akcji do rejestru.

§ 3. W przypadku gdy dwie spółki handlowe dysponują wzajemnie większością głosów obliczoną zgodnie z § 1 pkt 4 lit. a, za spółkę dominującą uważa się spółkę handlową, która posiada większy procent głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu drugiej spółki (spółki zależnej). W przypadku gdy każda ze spółek handlowych posiada równy procent głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu drugiej spółki, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę, która wywiera wpływ na spółkę zależną także na podstawie powiązania przewidzianego w § 1 pkt 4 lit. b–f.

§ 4. W przypadku gdy stosując kryteria przewidziane w § 3, nie można ustalić stosunku dominacji i zależności między dwiema spółkami handlowymi, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę handlową, która może wywierać wpływ na inną spółkę na podstawie większej liczby powiązań, o których mowa w § 1 pkt 4 lit. b–f.

§ 5. W przypadku niemożności ustalenia na podstawie § 3 i 4, która ze spółek jest spółką dominującą, obie spółki są spółkami wzajemnie dominującymi i zależnymi.

1. Artykuł 4 k.s.h. zawiera ustawową definicję pojęć używanych w dalszych przepisach, co ma na celu usunięcie ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych.
2. Zawarte w pkt 1 i 2 definicje spółki osobowej i kapitałowej nawiązują do art. 1 § 2 k.s.h., stanowiąc jego uzupełnienie. Polega ono na tym, że z enumeratywnego wyliczenia wszystkich spółek handlowych wyodrębnione zostały te, które w rozumieniu kodeksu spółek handlowych są spółkami osobowymi (tj. jawna, partnerska, komandytowa i komandytowo-akcyjna), oraz te, które mają status spółek kapitałowych (tj. spółka z o.o., prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna). Każda z tych definicji (tj. zarówno definicja spółki handlowej, jak i definicje spółki osobowej oraz spółki kapitałowej) skonstruowana jest na zasadzie zamkniętego wyliczenia (*numerus clausus*). Poza zakresem regulacji kodeksu spółek handlowych pozostaje natomiast spółka europejska działająca, podobnie jak spółka akcyjna, w oparciu o kapitał zakładowy podzielony na akcje. Definicja spółki kapitałowej zawarta w art. 4 § 1 pkt 2 k.s.h. nie pozostawia jednak wątpliwości, że nie obejmuje ona spółki europejskiej.
3. Definicja spółki jednoosobowej, w przeciwieństwie do tych zawartych w art. 4 § 1 pkt 1 i 2 k.s.h., ma charakter opisowy. Wynika z niej, że jest to pojęcie zawężone wyłącznie do spółek kapitałowych, a zatem nie mieści się w nim sytuacja, o której mowa w art. 98

§ 2 k.s.h. (tj. gdy w spółce partnerskiej pozostaje tylko jeden partner). Spółką jednoosobową jest tylko taka spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna albo spółka akcyjna, w której uprawnionym ze wszystkich udziałów (akcji) jest jeden podmiot (odpowiednio wspólnik albo akcjonariusz). Nie ma przy tym znaczenia, czy sytuacja taka ma miejsce od momentu powstania spółki (tj. wszystkie udziały/akcje objął jeden podmiot na etapie zawiązywania spółki), czy doszło do niej na skutek czynności mających miejsce w toku istnienia spółki (np. jeden ze wspólników nabył od pozostałych wszystkie przysługujące im dotychczas udziały bądź też doszło do umorzenia udziałów pozostałych wspólników). W zdefiniowanym w art. 4 § 1 pkt 3 k.s.h. pojęciu spółki jednoosobowej nie mieści się więc sytuacja, gdy wszystkie udziały (akcje) spółki kapitałowej przysługują jednemu wspólnikowi (akcjonariuszowi) i samej spółce, która to sytuacja w pewnych przypadkach traktowana jest jednak na równi ze spółką jednoosobową (zob. art. 173 § 1 i art. 303 § 2 k.s.h.).

4. Kodeks spółek handlowych w sposób szczególny definiuje pojęcie spółki dominującej, a przez to *a contrario* również spółki zależnej (M. Michalski [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. A. Kidyba, t. I, Warszawa 2017, s. 77). Zakres zastosowania tej definicji ograniczony jest jedynie do przepisów kodeksu spółek handlowych, a zatem nie koliduje ona z przyjętym na potrzeby innych regulacji rozumieniem pojęcia dominacji i zależności między podmiotami prawa (np. w art. 3 ust. 1 pkt 37 u.rach.). Status spółki dominującej w rozumieniu kodeksu spółek handlowych wyznaczany jest w oparciu o sześć niezależnych od siebie kryteriów. Wystąpienie jednej z sytuacji, o której mowa w art. 4 § 1 pkt 4 lit. a–f k.s.h., oznacza, że mamy do czynienia ze spółką dominującą, niezależnie od tego, czy jednocześnie spełnione jest którekolwiek z pozostałych kryteriów wskazanych w tym przepisie. Mimo że *prima facie* wydawać by się mogło, że tylko jeden podmiot może mieć w stosunku do innego pozycję dominującą, na gruncie art. 4 § 1 pkt 4 k.s.h. możliwa jest sytuacja, w której więcej niż jedna spółka handlowa uznana zostanie za dominującą w odniesieniu do tej samej spółki lub spółdzielni zależnej (np. gdy dominacja jednej spółki handlowej wynikała będzie z posiadania większości głosów na zgromadzeniu wspólników spółki zależnej, natomiast drugiej – z posiadania w tej samej spółce zależnej uprawnienia osobistego do powoływania większości członków jej zarządu). Co więcej, z art. 4 § 5 k.s.h. (zob. uwagi zawarte poniżej w pkt 18) wynika, że te same spółki mogą być jednocześnie względem siebie zarówno dominujące, jak i zależne.

Z treści art. 4 § 1 pkt 4 *in principio* k.s.h. wynika, że status spółki dominującej może przysługiwać każdej spółce handlowej, zarówno osobowej, jak i kapitałowej.

Pierwszym kryterium rzeczowym, które decyduje o uzyskaniu statusu spółki dominującej, jest dysponowanie większością głosów na zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu akcjonariuszy bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej). Spójnik „bądź” użyty w art. 4 § 1 pkt 4 lit. a k.s.h. należy traktować jako synonim spójnika „lub”, a nie „albo”. Mamy tu do czynienia z alternatywą nierozłączną. Oznac-

cza to, że spółka handlowa będzie miała status dominującej, gdy wystąpi choćby jedna z tych sytuacji (tj. dysponowanie większością głosów na zgromadzeniu lub w zarządzie spółki zależnej). Na gruncie omawianego przepisu może rodzić się wątpliwość co do tego, czy we wskazany w nim sposób dominować można tylko nad spółką kapitałową czy również nad spółką komandytowo-akcyjną. W tej ostatniej także funkcjonuje walne zgromadzenie akcjonariuszy. Z uwagi jednak na to, że w treści art. 4 § 1 pkt 4 lit. a k.s.h. dookreślenie „spółka zależna” (wskazane w nawiasie) pojawia się w bezpośrednim nawiązaniu do spółki kapitałowej, należy uznać, że spółka komandytowo-akcyjna nie może być uznana za zależną w tym ujęciu. Dysponowanie większością głosów w spółce komandytowo-akcyjnej podlega natomiast uwzględnieniu w ramach kryterium, o którym mowa w art. 4 § 1 pkt 4 lit. e k.s.h.

Pojęcie dysponowania większością głosów zostało w art. 4 § 1 pkt 4 lit. a k.s.h. ujęte dosyć szeroko. Chodzi tu bowiem nie tylko o sytuacje, gdy prawo głosu przysługuje bezpośrednio samej spółce dominującej (w tym także jako zastawnikowi lub użytkownikowi udziałów/ akcji), lecz także te, gdy ma to miejsce jedynie w sposób pośredni, w tym również na podstawie porozumień z innymi osobami. Przy czym wobec niesprecyzowania tego ostatniego określenia (tj. porozumienia z innymi osobami) jego wykładnia może nastroczać problemów. W doktrynie wskazuje się w tym kontekście między innymi na przykład banku – kredytodawcy, który w celu dodatkowego zabezpieczenia kredytu zobowiązuje większościowych współników spółki – kredytobiorcy do wykonywania w określony sposób swoich praw korporacyjnych (zob. M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 47). Za uzasadnioną w świetle *ratio* omawianego przepisu należy uznać taką wykładnię pojęcia „porozumienia z innymi osobami”, zgodnie z którą odnosi się ono tylko do tego rodzaju uzgodnień (w tym również nieformalnych) co do realizacji większości praw głosu w spółce kapitałowej, których celem jest przekazanie jednemu podmiotowi (spółce dominującej) możliwości decydowania o sprawach należących do kompetencji odpowiednio zgromadzenia współników (walnego zgromadzenia akcjonariuszy) lub zarządu spółki kapitałowej (zob. szerzej M. Michalski [w:] *Kodeks...*, t. I, red. A. Kidyba, 2017, s. 87–88, który podkreśla, że za każdym razem konieczna jest analiza *in casu* celu danego porozumienia, żeby dokonać jego odpowiedniej kwalifikacji).

Pojęcie większości głosów również nie jest w tym przepisie sprecyzowane, co przede wszystkim w kontekście zgromadzeń spółek kapitałowych, w ramach których w zależności od rozstrzyganej sprawy obowiązują różne rodzaje większości głosów, może wywoływać wątpliwości. Z uwagi na to, że status spółki dominującej nie jest oceniany oddzielnie w odniesieniu do poszczególnych uchwał podejmowanych na zgromadzeniu współników, większość głosów miarodajną dla jego ustalenia należy odnosić do tej, która obowiązuje w danej spółce jako zasadnicza (tj. właściwa dla podejmowania uchwał we wszystkich tych kwestiach, w których przepisy szczególne nie przewidują surowszej większości kwalifikowanej). W zależności od rozwiązań przyjętych w umowie (statucie) danej spółki może to być nie tylko większość bezwzględna, lecz także

Komentarz stanowi zwięzłe omówienie przepisów kodeksu spółek handlowych, osadzone w szerokim kontekście bogatego dorobku orzecznictwa wypracowanego przez ponad dwadzieścia lat obowiązywania kodeksu, oraz problemów, jakie przy jego stosowaniu wyłoniły się w praktyce funkcjonowania spółek handlowych.

W niniejszym wydaniu uwzględnione zostały m.in. obszerne nowelizacje kodeksu związane z wprowadzeniem powszechnej i obligatoryjnej dematerializacji akcji, przepisów tzw. prawa holdingowego oraz zmian w zakresie funkcjonowania rad nadzorczych spółek kapitałowych.

Autorka przedstawia ponadto uwagi dotyczące wybranych kwestii spornych, które pojawiły się w doktrynie i orzecznictwie na gruncie komentowanych przepisów.

Książka jest przeznaczona dla prawników praktyków – sędziów, adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, a także aplikantów zawodów prawniczych oraz przedstawicieli nauki prawa handlowego.

Małgorzata Dumkiewicz – doktor habilitowana nauk prawnych, zatrudniona na stanowisku profesora UMCS w Katedrze Prawa Handlowego i Gospodarczego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; radca prawny; autorka publikacji z zakresu prawa handlowego, w tym monografii *Wspólność udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* (2011) oraz *Odpowiedzialność odszkodowawcza za podejmowanie wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych* (2016), a także komentarza orzeczniczego *Kodeks spółek handlowych. Wybór orzecznictwa* (2015).

9788383580470 W02P01

ISBN 978-83-8358-047-0

9 788383 580470

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL